

Краєвиди Одеської області

«Є край такий, що на легенду схожий,
На казку, що в століття порина.
На цій землі – благословення Боже:
Одещина – моя ти сторона!»

м. Білгород-Дністровський

Білгород-Дністровський (Акерман) є одним з найстаріших міст України. Посперечатися віком він може тільки з Керчю і Феодосією. За свої більш ніж 2500 років, місто пережило багато історичних епох, і кожна з них залишала свій слід. Численні назви міста (Офіусса, Тіра, Алба-Юлія, Білгород, Левкополіс, Аспрокастрон, Ак-Або, Фегер-Вар, Монкастро, Четатя-Албе, Аккерман) свідчать про часте пересування і зміну населення, про важливий торговельний і ремісничий центр, через який проходили основні торговельні шляхи, що з'єднують Східну і Західну Європу, країни Сходу з північними землями.

Білгород-Дністровська фортеця

Одну з чудових сторінок в історії міста складає історія Білгород-Дністровської фортеці - видатного пам'ятника середньовічної оборонної архітектури, однієї з найбільших і могутніх споруд XIII - XV вв. на території України. Ця фортеця є найбільшою за площею в Україні, а також найбільш збереженою серед фортифікаційних споруд XIV ст.

Найстаріша та найзагадковіша частина Аккерманської твердині, що знаходиться в її північній частині, — **Цитадель**. Її будівництво науковці відносять до кінця XIII сторіччя. Хоча можливо й те, що перші камені її основи були закладені ще візантійцями в V столітті. Незважаючи на численні історичні події, ремонти та перебудови, фортеця зберегла свою первісну структуру та унікальність. А висока архітектурно-будівельна майстерність і донині приваблює та дивує своєю неповторністю.

Розкопки стародавнього міста Тіра

У VI ст. до н.е. вихідцями з грецького малоазійського м. Мілета на правому березі р. Тірас було засновано однойменне місто Тіра. Місто було центром поліса, межі якого доходили до сучасного м. Тирасполя.

Городище Тіра знаходиться на прикріпостній площі, є багат шаровим пам'ятником. Під час археологічних досліджень (ведуться з 1900 року) були виявлені і досліджені залишки матеріальної культури кожного історичного етапу розвитку міста. Характерним є повна відсутність ранньослов'янського матеріалу, простежується візантійський вплив XIII-XIV ст.

Білгород-Дністровський, підземна церква святителя Іоанна Сучавського

Церква споруджена над джерелом, на місці, де за легендою, в 1330 році татари замучили генуезького купця Іоанна з Трапезунда, який відмовився прийняти мусульманство. Пам'ятник дуже своєрідний, що не має аналогів в архітектурній спадщині України.

© Sergiy Klymenko, 2008
<http://sergiy-klymenko.blogspot.com/>
<http://ukrainskoye-znaniya.ucoz.com/>

Вілково - Українська Венеція

Майже два з половиною століття тому Вілкове, як унікальне в історичному та етнокультурному відношенні поселення

Липованське, було засноване російськими старообрядцями-липованами, які тікали від переслідувань та гонінь на віру.

У формуванні складу населення взяли активну участь донські та запорізькі козаки, представники Задунайської Січі, які разом створили своєрідний колорит і культуру міста.

Місто неповторне, бо замість звичних вулиць тут побудовані численні канали - «єрики», а основним видом транспорту є човен.

м. Болград

Болград розташований на східному березі озера Ялпуг - найбільшого прісного озера України. Місто виросло на основі села Табаки, колишнього адміністративного центру болгарських поселень Бесарабії. Красою та гордістю Болграда і його жителів по праву є Собор Святого Преображення Господнього. Собор призначався для того, щоб у його вівтарі зберігався царський указ Олександра I від 29 грудня 1819 року, який дарував привілеї болгарським переселенцям.

Спасо-Преображенський собор м.Болград

Кафедральний собор Святого Преображення Господнього, 1833-1838 роки. Пам'ятка архітектури національного значення. Архітектор Абрам Мельников (1784-1854). Споруда витримана в стилі зрілого класицизму. Висота куполу, оформленого коринфськими пілястрами, становить 50 метрів. Інтер'єр було розписано в 1912-1914 роках художником І. Піскар'євим у стилі романтизму за ескізами Васнецова.

Свято-Нікольська церква (1871р.) м. Болград

Свято-Нікольська церква — споруда болгарської православної церкви.

Була збудована у 1881 році на основі креслень архітектора Тона на кошти парафіян і освячена 24 травня того ж року. Була діючою до 50-х років ХХ століття.

Ізмаїл. Точна дата заснування міста не визначена, проте відомо, що на території сучасного міста у різні часи існували поселення різних епох. У IV-V століттях тут була розташована грецька колонія Антиофілас. Потім тут виникло поселення «Сміл», яке з IX-X століття входило до складу Київської Русі, а пізніше належало Галицько-Волинському князівству. Ізмаїлу близько 200 років – невеликий вік для міста, багатого на події, що наклали відбиток не тільки на його власну історію, але і на історію і культуру багатьох держав Європи. Туреччина і Росія оспорювали володіння цією територією. Штурм турецької фортеці Ізмаїл армією О.В. Суворова і падіння цього фортифікаційного бастиону, укріпленого німецькими і французькими інженерами, який раніше вважався неприступним, свого часу дуже схвилювали Європу.

Про героїчну історію Ізмаїла свідчить безліч пам'ятників встановлених на честь героїв, які прославили його, як колыску військової слави. Свідoctва героїчного минулого в місті збереглися у вигляді діорами "Штурм фортеці Ізмаїл у 1790 році", яка розміщена в єдиній будівлі фортеці, що збереглася з часів турецького владцтва – мечеті.

Мала мечеть - єдина мусульманська святиня, що збереглася на південному заході Одещини. 1810 року її було перетворено на гарнізонну Хрестовоздвиженську церкву.

Іншим видатним пам'ятником штурму Ізмаїла 22 грудня 1790 р. є пам'ятник О.В. Суворову. Він цікавий поєднанням скульптурних форм з архітектурними і є найбільш вдалим зображенням геніального полководця.

Ізмаїльський історичний музей О.В. Суворова

Музей відкритий у 1946 році. На даний час зібрання музею налічує близько 34 тисячі предметів. Це - колекції обмундирування і спорядження російської і західноєвропейських армій XVII – XX століть; рідкісні книжки про життя і діяльність О. В. Суворова, видані в середині XIX – початку XX століть та різноманітні історико-побутові предмети. Найцікавіша частина зібрання музею пов'язана з матеріалами, що відносяться до періоду штурму фортеці 1790 року. Це – велика колекція холодної і вогнепальної зброї, прапори російської і турецької армій XVIII -XIX століть, живопис, а також ядра і бомби, знайдені на території колишньої фортеці Ізмаїл.

Ізмаїльський історичний музей О.В. Суворова

На території колишньої **фортеці Ізмаїл** знаходиться **будівля Свято-Миколаївської церкви**, заснованої ченцями Каракальського монастиря Афонського. На початок XIX ст. ця будівля занепала і в 1852 р. була побудована нова, кам'яна церква. Остання служба в Свято-Миколаївській церкві проводилася у 1946 році, а в 1947 році будівлі церков на території фортеці (Свято-Миколаївської, Свято-Успенської) були занесені до списку пам'ятників архітектури загальнодержавного значення.

Ізмаїл. Свято-Успенська церква

Церква розташована поряд з Свято-Миколаївською і належала Успенському чоловічому монастирю, заснованому ченцями Вознесенського монастиря. Перша Свято-Успенська церква була заснована у 1643 році. Тоді вона була дерев'яною. У подальшому церква не раз піддавалася пожежам і руйнуванням. У 1841 році було побудовано нову цегляну церкву, яка діяла до 1946 року. На даний час церква належить Свято-Миколаївському чоловічому монастирю

Ізмаїл. Свято-Покровський кафедральний собор (1822-1836)

Це - одна з найбільших культових споруд на півдні України. Собор збудовано в 1822-1836 роках архітектором Г. Торрічеллі у стилі російського ампіру.

Дунайський біосферний заповідник

Це унікальний водно-територіальний комплекс (заснований в 1998 році на базі природного заповідника «Дунайські плавні»). Саме тут знаходиться дельта Дунаю з островами – еталон незайманої природи, чарівне місце з кришталево чистим повітрям, розкішними рибними запасами, багатством рослинного і тваринного світу, різноманітним пташиним царством – остання «жива» дельта Європи.

Тилігульський регіональний ландшафтний парк

Це унікальний лиман, єдиний стовідсотково чистий в Україні. Окрім цього є ще і два особливі місця, одне з них - Каїрська затока. Її схили не знали плуга ще з часів скіфських поселень.

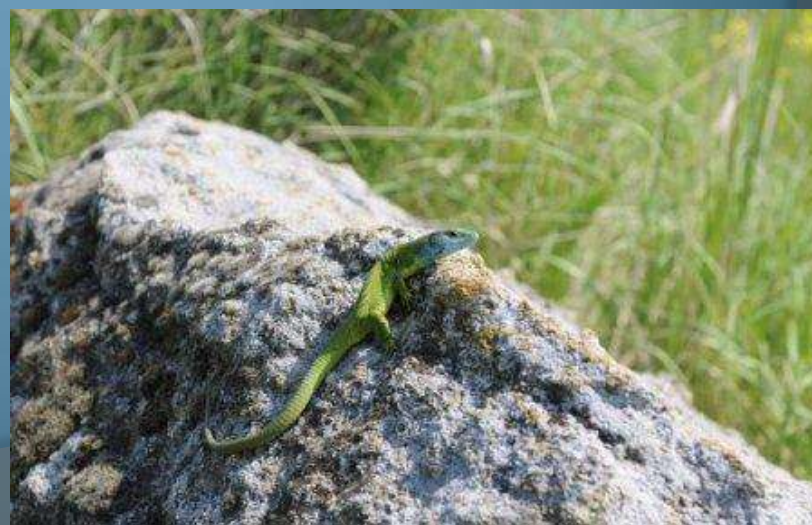
Багате ландшафтне різноманіття парку: піщані коси та острови, заливні луки, очеретяні зарості, степові ділянки, байрачні ліси, а також акваторія лиману – сприяють біологічному різноманіттю.

Тилігульський лиман є місцем де зосереджена велика кількість тварин та рослин серед яких зустрічаються і рідкісні види планети. Флора лиману різноманітна і налічує близько 624 видів судинних рослин, з яких 22 види занесені до Національної та Міжнародної Червоних книг.

Тилігульський регіональний ландшафтний парк

Тилігульський регіональний ландшафтний парк

Регіональний ландшафтний парк «Ізмаїльські острови»

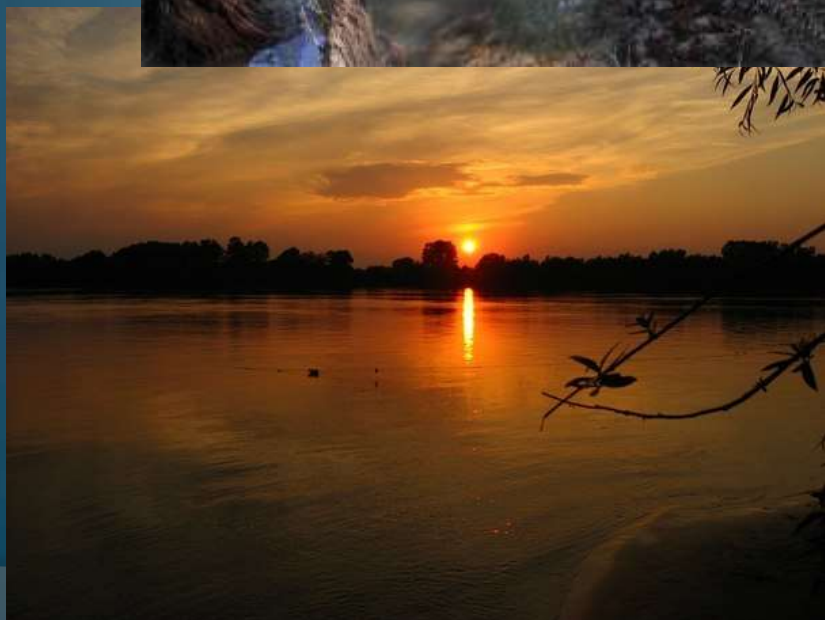
Це заповідна зона, тут первозданна природа, різноманіття птахів, рибалка. У заповіднику мешкає «червонокнижний» птах орлан-білохвіст. Тут заплашний ліс, який є багатоярусними чагарниками, - ожина, папороть, підлісок акації, тополі душить дикий виноград. Чудове місце для ізольованого відпочинку. (Загальна площа – 1366 га, рік створення 1993, острови Малий Татару, Великий і Малий Далер).

Острів Малий Татару

Острів Татару знаходиться на кордоні між Україною та Румунією, в дельті однієї з найбільших рік Європи – Дунаю. Завдяки своїй унікальній природі та кількості різноманітних рослин, звірів, птахів та риб, острів Татару увійшов до складу Регіонального ландшафтного парку "Ізмаїльські острови", і охороняється Законом.

Острів має протяжність – 6 км, максимальна ширина – 1,6 км, загальну площу 738 га. Він взагалі безлюдний, і це на відстані всього двохсот з лишком кілометрів від Одеси, має внутрішнє мальовниче озеро і незайманий ліс, де мешкають дикі кабани і граціозні косулі, а в повітрі кружляють рідкісні для Європи птахи - орлани-білохвости з розмахом крил більше чоловічого зросту.

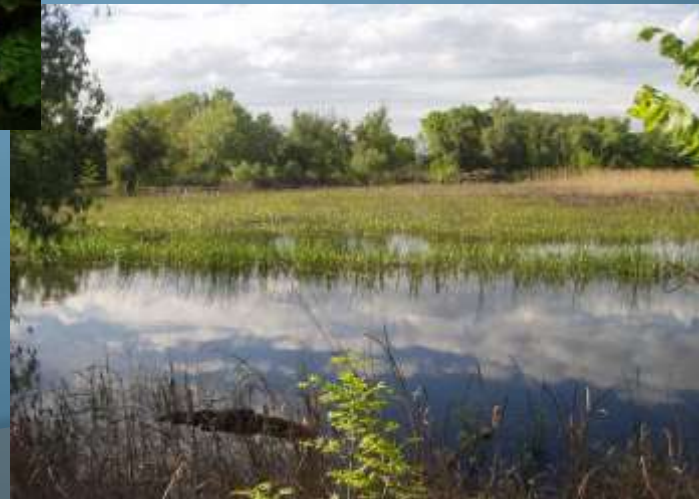

Острів Малий Татару

Острів загадковий і повний природних скарбів, єднаючи у собі лісові ділянки, відкриті луки з ароматним різнотрав'ям, чагарникові зарості, що дозволяють відчувати себе мешканцем джунглів, невеликі озерця, вкриті суцільним килимом з білосніжних водних лілей і сонячно-жовтих кубушок, і багато іншого. Тут у безлічі мешкають рідкісні й охоронювані види тварин і птахів.

Острів Малий Татару

У самій південно-західній точці України, де закінчуються простори Буджакського степу, і починається рівнинний ландшафт, розташований **Ренійський район**. Це живописний клаптик бесарабської землі, зелено-блакитна перлин Придунайського краю у літописі якої вписані сторінки славної історії, яку творили легендарні предки.

Місто Рені розташоване на лівому березі Дуная, на давній дорозі кочівників та інших завойовників, які упродовж тисячоліть намагались підкорити собі цей благодатний край.

Свято-Вознесенський собор м.Рені

В центрі міста, на міській площі, височіє
Свято-Вознесенський собор.
Храм побудований в 1858 році в стилі
пізнього класицизму.

Кам'яна гора

Кам'яна гора є унікальним історичним і природним пам'ятником. Кам'яна гора привертала людей ще в доісторичні часи. Неподалік від неї виявлені залишки поселень епохи міді (гумельницька культура) бронзи, раннього заліза.

Римляни високо оцінили вигідне стратегічне положення Кам'яної гори як форпосту прикордонного пункту і побудували на ній фортецю, а археологічні розкопки дали можливість встановити, що римська фортеця на Дунаї була побудована не на порожньому місці. Вперше люди поселилися на Кам'яній горі в VIII столітті до н.е.

У 1962 році почали ретельно вивчати археологічну цінність Кам'яної гори і вже у 1967 р. було знайдено скарб, що складається з кизікинів. Всі монети в нім (71) представлені найбільшим номіналом – статерами, середня вага яких близько 16 грамів (у XIX в Ренійському районі був знайдений Анадоцький скарб статерів). Кизікини - цікаві монети стародавнього світу. Це були товсті, неправильної форми кружки з сюжетним зображенням на одній стороні і квадратом втиснутим на обороті.

Озеро Кугурлуй (Ренійській та Ізмаїльській райони)

Одне з озер Придунав'я – озеро Кугурлуй має міжнародне значення. Це мілководний водойм, топографічно є південною частиною озера Ялпуг, з яким він зв'язаний широким каналом. Площа 149 км². На території озера виявлено близько 240 видів птахів, 57 з яких включені в Червону книгу України.

Острів Зміїний

о. Зміїний - унікальний історико-археологічний об'єкт далекого минулого України. Він входить до "Державного реєстру національного надбання (пам'ятки історії, монументального мистецтва та археології)".

Зміїний, відомий в античних джерелах як острів Левке (Білий) ще в VI в. до н.е., самотньо розташований посередині моря кам'янистий острів став притулком для моряків і мандрівників, які і побудували тут храм Ахілла - старогрецького міфічного героя Троянської війни. Храм Ахілла проіснував понад 1000 років до 4 ст. н.е. до падіння старогрецького міста Ольвія (Борисфена), вплив якого розповсюджувався на о. Левке.

На початку нашої ери острів Левке втрачає своє сакральне значення і стає звичайною зручною стоянкою для кораблів Римської імперії, а потім для генуезьких і венеціанських торговельних суден. У VIII-IX ст., острів відвідують слов'янські племена, про що свідчать археологічні розкопки. Вперше під назвою Фідонісі (Зміїний острів) про нього згадувалось у XIII в. у Генуезьких лоціях. З XVI в. острів належав Османській імперії і мав назву Ілан-Ада (острів Змій). До цього часу археологи знаходять тут турецькі монети XVI-XVII віків. Острів іменувався в різні часи Ахілловим островом, Островом блаженних, Філоксії, Фідонісі, Ілан-Ада, Шерпілором.

Враховуючи вигідне географічне і стратегічне розташування, острів використовувався як форпост у багатьох війнах на протязі усіх часів - від середньовіччя до нового часу.

Центр культури віна “Шабо”

Шабо – стародавній виноробницький регіон, де виноград вирощують з XII сторіччя. Перші відомості про Шабо виявлені в картографічних довідниках 1788 року. Саме цей рік історики вважають роком заснування с. Шабо.

Виноробство в Шабо розвивали французькі майстри виноградної лози: на початку XIX століття тут була заснована колонія французько-швейцарських переселенців.

Шабо розташоване на півдні України, на так званій «виноградній широті», тобто на одній широті з такими кращими виноградниками світу, як Бордо і Бургундія. У різних країнах світу на цій широті винороби створюють знамениті вина.

Фрумушика-Нова – перлина Бессарабії

Бессарабські землі завжди населяли сотні національностей, які і визначали своєрідність цього краю. Болгари і молдавани, євреї і гагаузи, росіяни і українці, німці жили тут у мирі та злагоді, працювали не покладаючи рук і розвивали всілякі галузі ремісництва. Такою була Фрумушика до 1946 року.

Місцевим жителям довелося залишити рідні домівки, а покинута земля більше 60-ти років чекала повернення своїх господарів. Ідея відродити етнографічний центр фермерського господарства виникла у 2006 році.

Садиба Куріса с. Петрівка

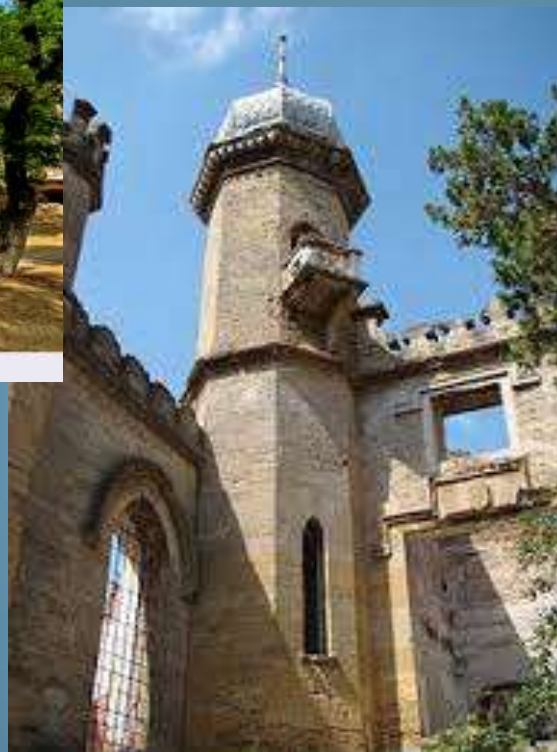
Палац є пам'ятником культури державного значення, унікальним об'єктом для півдня України і несподіваним втіленням з огляду архітектурної стилістики. Землі, на яких розташований палац, належали роду Курісів. В 1820 році було збудовано незвичайний поміщицький будинок, який відрізнявся від традиційних садиб російських дворян.

Дві високі башти, що нагадують мусульманські мінарети, з двох боків охороняють ажурний мавританський парадний вхід. Стіни з численними виступами і баштами є справжніми готичними замковими укріпленнями, ось тільки замість вузьких бійниць вони прикрашені стрільчастими вікнами.

Садиба Куріса

Н.Насіткін
„Дворець Курісов, південна сторона”.

Музей партизанської слави с.Нерубайське

Єдиний в Україні підземний музей був створений в 1969 році на місці найстаріших в Одеській області Нерубайських катакомб.

Протягом кількох століть тут видобували черепашиник для будівництва Одеси, тому катакомби налічують три рівні і йдуть під землю на 12-14 м.

Під час Великої Вітчизняної війни катакомби в селі Нерубайське стали місцем дислокації одного з найбільших партизанських загонів регіону.

Музей є пам'ятником партизанському руху в Одеській області та, зокрема, бійцям загону Героя Радянського Союзу Володимира Молодцова-Бадаєва. Протягом року 70 осіб загону, залишеного у Нерубайських катакомбах, вели активну диверсійно-розвідувальну роботу, були замуrowані румунськими окупантами і практично всі загинули.

